

DE VLAAMSE MINISTER VAN JUSTITIE EN HANDHAVING, OMGEVING, ENERGIE EN TOERISME

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: visienota Windplan 2025

I. Beleidsdoelstellingen

Het Windplan 2025 geeft uitvoering aan de realisatie van de doelstellingen voor windenergie opgenomen in het Regeerakkoord, de Beleidsnota Energie 2019-2024 en het Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030.

A. Regeerakkoord 2019-2024

Het Regeerakkoord stelt:

- Tegen 2030 verhogen we de hernieuwbare energieproductie fors met een verhoging van de geïnstalleerde capaciteit voor wind tot 2,5 GW.
- We evalueren het gegarandeerd rendement op eigen vermogen in functie van het specifieke risicoprofiel van een hernieuwbaar energieproject en wkk-projecten en beperken dit. We faseren de certificatensteun voor nieuwe of vernieuwde hernieuwbare energieprojecten uit tegen 2025 via een geleidelijke reductie van de maximale toegekende steun.
- Voor nieuwe wind- en zonprojecten werken we vanaf 2021 net als voor biomassa en biogas niet enkel met een ondersteuningsduur maar ook met een maximaal ondersteuningsvolume.
- We laten elektriciteitsproducenten bijdragen aan het herstel van het evenwicht tussen aanbod en vraag door o.a. zo snel mogelijk geen steun meer toe te kennen aan nieuwe projecten in periodes van elektriciteitsoverschot (negatieve prijzen).

- We breiden het bestaande aanbestedingsstelsel van investeringssteun met vastgelegde jaarlijkse budgetten voor kleine- en middelgrote windturbines uit naar middelgrote PV-projecten vanaf 2021 zodat de meest kostenefficiënte projecten uitgevoerd worden. Het aanbestedingsstelsel wordt gefinancierd vanuit het Energiefonds.
- We responsabiliseren de verschillende overheden om op hun vastgoed hernieuwbare energie te produceren en deze projecten waar mogelijk open te stellen voor participatie. Op gronden van de Vlaamse Overheid wordt een proefproject opgezet waarbij de steun voor grote windmolens aanbesteed wordt.
- We passen de regelgeving m.b.t. de ruimtelijke impact voor het plaatsen van windmolens aan en leggen de bevoegdheid hieromtrent bij de lokale besturen.
- We ondersteunen en faciliteren de actieve rol die burgers, lokale overheden en ondernemingen kunnen spelen in de transitie en maken het mogelijk dat zij de voordelen van de transitie kunnen valoriseren. Daarvoor werken we aan een regelgevend kader voor de uitbouw van lokale energiegemeenschappen.
- Het hele energielandschap wordt flexibeler en dynamischer maar tegelijkertijd dient de solidariteit tussen alle netgebruikers behouden te blijven via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaatbeleid en het net dat iedereen bevoorradingszekerheid biedt en de uitbouw van hernieuwbare energie toelaat.

B. Beleidsnota Energie 2019-2024

In de Beleidsnota Energie 2019-2024 is het Windplan onderdeel van de strategische langetermijndoelstelling voor de versnelde uitbouw van milieuvriendelijke energieproductie. De beleidsnota Energie bevat eveneens een langetermijndoelstelling voor een slimme netwerkinfrastructuur, efficiënt netbeheer en flexibel gebruik en productie, waarin de ontwikkeling van een beleidskader voor lokale¹ energiegemeenschappen wordt vooropgesteld, dat eveneens een belangrijke rol kan spelen in de verdere ontwikkeling van het geïnstalleerd windenergievermogen.

1. Windplan 2025 opstellen en implementeren

De Vlaamse Regering streeft naar een verhoging van het geïnstalleerde vermogen onshore windenergie tot 2,5 GW tegen 2030. Deze bijkomende capaciteit aan onshore windenergie moet worden geïntegreerd in het bestaande landschap, rekening houdend met de verschillende voorschriften op vlak van ruimtelijke ordening, natuurbehoud, geluid... We kijken daarbij zowel naar nieuwe locaties als naar bestaande windparken die op het einde

¹ In de beleidsnota staat 'lokale energiegemeenschappen'. Dit wordt uitgewerkt in het voorontwerp van decreet tot omzetting van EMD (energiegemeenschap voor burgers) en RED2 (gemeenschap voor hernieuwbare energie) - VR 2020 3010 DOC.1204

van hun levensduur zijn. Nieuwe turbines die in de plaats van einde levensduur turbines komen, kunnen een aanzienlijk grotere productie opleveren.

Voor het bereiken van deze doelstelling, zullen nog bijkomende maatregelen moeten worden uitgewerkt in een Windplan 2025 met doorkijk naar 2030. Samenwerking tussen de verschillende beleidsniveaus en tussen de verschillende betrokken actoren is nodig om deze doelstelling te verwezenlijken. Ik zal daarom in 2020 een Windplan 2025 uitwerken om een gunstig kader te scheppen voor de verdere uitbouw van windenergie in Vlaanderen, zodat we de langetermijndoelstelling realiseren.

We werken o.a. een proefproject uit met tendering voor wind op gronden van de Vlaamse overheid. We zetten opnieuw een samenwerking op met de lokale besturen om van onderuit het draagvlak voor windmolens te vergroten en de engagementen van de lokale besturen, bijvoorbeeld vanuit de Burgemeesterconvenant, in te bouwen.

2. Uitwerken van een regelgevend en faciliterend kader voor lokale energiegemeenschappen

Het versterken van de betrokkenheid van burgers en ondernemingen rond het energietheema is cruciaal om het maatschappelijk draagvlak voor de energietransitie te vergroten. Het concept van lokale energiegemeenschappen biedt een interessant kader om nieuwe vormen van (burger)participatie te ontwikkelen en uit te proberen waarbij de focus meer op het collectieve dan wel het individuele niveau komt te liggen.

C. We voorzien voor eind 2020, in uitvoering van de Elektriciteitsrichtlijn, een beleidskader dat de ontwikkeling van lokale energiegemeenschappen faciliteert en administratieve lasten en juridische belemmeringen wegwerkt. We zetten in op informeren, sensibiliseren en ontzorgen van initiatief- en deelnemers. Eventueel worden ook extra ondersteunende instrumenten voorzien. Tegelijk maak ik erover dat de solidariteit tussen alle netgebruikers behouden blijft via een billijke bijdrage aan de financiering van het klimaat- en energiebeleid en de energie-infrastructuur die iedereen bevoorradingszekerheid biedt.
Vlaams Energie- en Klimaatplan 2021-2030 (VEKP)

In het VEKP is een apart hoofdstuk over windenergie op land opgenomen:

Voor windenergie worden de doelstellingen van het windplan 'Windkracht 2020' in rekening gebracht met de realisatie van 280 bijkomende windturbines in de jaren 2016 tot en met 2020. Dit komt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 50 à 60 turbines of 150 MWe aan bijkomende windcapaciteit, voor het grootste deel op basis van reeds vergunde projecten. Windkracht 2020 komt daardoor overeen met een opgesteld vermogen van 1,5 GWe tegen 2020, waarvan waarschijnlijk circa 80 MW evenwel na 2020

gerealiseerd zal worden of gemiddeld 8 MW/jaar extra in de periode 2021-2030. In de verdere prognose wordt gemiddeld een lagere groei van ca. 59 MW/jaar doorgetrokken in de periode 2021-2030 voor nieuwe locaties en een groei van 49 MW/jaar door repowering² op bestaande locaties. Met een totaal jaarlijks bijkomend vermogen van 108 MW/jaar bedraagt het totaal opgesteld vermogen dan 2,5 GWe tegen 2030.

Om de windenergieproductie te verhogen, zal een Windplan 2025 met doorkijk naar 2030 uitgewerkt worden.

D. Strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)

Als strategische doelstelling werd opgenomen dat met de invoering van de bestemmingsneutraliteit hernieuwbare energie voldoende (verweven) ruimte krijgt om een volledige transitie naar hernieuwbare energie tegen 2050 te realiseren door enerzijds een toename van de productie van hernieuwbare energie en anderzijds door het verhogen van de verbondenheid in het Europees energienetwerk.

In de strategische visie van het BRV zijn volgende ruimtelijke principes met betrekking tot hernieuwbare energie opgenomen.

- Drietrapsladder : Energieproductie gebeurt prioritair in nabijheid van de eindgebruiker, dan in ruimte met grote infrastructuren en pas in laatste instantie in alle gebieden van openruimte.*
- Ruimtelijke ontwikkeling lokaliseert productie, opslag, transport en gebruik van (hernieuwbare) energie nabij andere ruimtelijke functies mhoo uitwisseling en minimale ruimtelijke versnippering.*
- Transport van energie wordt zo veel mogelijk gebundeld met bestaande infrastructuren.*

² Repowering betekent volgens de Europese Richtlijn 2018/2001, het "vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales, met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en apparatuur, teneinde de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen".

II. Uitgevoerde maatregelen van het Windplan 2020

In 2016 werd de conceptnota "Windkracht 2020" (Windplan 2020) door de Vlaamse Regering goedgekeurd. Het plan omvatte maatregelen om het vooropgestelde productie van 3.030 GWh tegen 2020 te realiseren. De maatregelen zijn in onderstaande tabel samengevat, waarbij een doorkijk richting het windplan 2025 wordt mee genomen.

N°	Actie	Verduidelijking	Doorkijk richting Windplan 2025
1 / 2	Oprichten van een interbestuurlijk overleg naar provinciale winddoelstellingen + ondersteuning van de provincies in onderzoek en analyse van potentieel aan windenergie	In overleg komen tot een voorstel van provinciale verdeling van de Vlaamse doelstelling voor windenergie tegen 2020	Er werden geen officiële provinciale doelstellingen geformuleerd. Elke provincie gaf wel een inkijk in de projecten die binnen hun provincie op stapel stonden. Op basis van deze inschatting werd een haalbaarheid van 1,5 GW tegen 2020 ingeschat.
3	Maximaliseren windpotentieel in de Vlaamse havengebieden	Gezien de beperkte beschikbare ruimte in Vlaanderen zijn havengebieden prioritaire inplantingsplaatsen die maximaal moeten worden benut. Alle Vlaamse havengebieden faciliteren maximaal windenergie in het gebied.	De laatste jaren zijn veel turbines ingeplant in de haven (wat ook blijkt uit de evolutie van de vollasturen). Momenteel staan er in onze havens ongeveer 140 turbines opgesteld met een gezamenlijk vermogen van ongeveer 360 MW en er worden op korte termijn nog een aantal turbines gebouwd. Havengebieden blijven gezien hun windrijk en industrieel karakter ideale locaties, waardoor deze een aandachtszone blijven-> zie ACTIE 12
4	Maximaliseren van windpotentieel op grootschalige industriegebieden	Grootschalige industriegebieden faciliteren maximaal windenergie in het gebied.	In praktijk wordt deze actie via de VIP-werking (Vlaamse Investeringsprojecten) opgepakt op basis van concrete vergunningsaanvragen in deze gebieden. -> Zie ACTIE 12
5	Oprichten van thematische werkgroep defensie	Onder trekkerschap van de VWEA worden in deze werkgroep de prioritaire knelpunten bepaald, het potentieel dat kan worden ontsloten en er wordt gewerkt aan oplossingen.	Op basis van de werkgroepen werd beslist de radar in Oostende als pilootproject te beschouwen. Deze piloot is nog steeds lopende. We willen de werkzaamheden rond dit topic in de bredere context van alle luchtvaartactiviteiten (civiel en militair) in dit windplan verder zetten. We verzoeken het VWEA om deze werkgroepen te continueren. -> Zie ACTIE 7
6	Oprichten van thematische werkgroep burgerluchtvaart	Onder trekkerschap van de VWEA worden in deze werkgroep de prioritaire knelpunten bepaald, het potentieel dat kan	

		worden ontsloten en er wordt gewerkt aan oplossingen.	
7	Mogelijkheden tot het versnellen van de doorlooptijd voor vergunningsprocedures	Door invoering van de omgevingsvergunning. Tevens werd voorgesteld lokale besturen de provinciale doelstellingen mee te helpen bepalen, om het draagvlak te verhogen.	De omgevingsvergunning werd ingevoerd. Daarnaast werd onderzocht welke optimalisatie kon gebeuren aan de vergunningsprocedure. Het knelpunt zijn de vele beroepsprocedures. Windplan 2025 omvat eveneens een aantal acties ikv het vergunningenkader -> zie ACTIE 11
8	Verstevigen en verhogen het van draagvlak	Er werd een windgids uitgewerkt die als handleiding met concrete tips voor lokale besturen en ontwikkelaars kan dienen. https://www.energiesparen.be/windgids	De windgids is klaar. Er zal blijvend op communicatie worden ingezet. -> Zie ACTIE 15 In het Windplan 2025 wordt aangegeven dat nieuwe pistes om het draagvlak te verhogen zullen worden onderzocht. -> Zie ACTIE 13
9	Energetische maximalisatie van gunstige projectzones	Een gunstige locatie moet zo maximaal mogelijk benut kunnen worden, gebaseerd op de energetische output van deze locatie.	Dit principe wordt vandaag in de vergunningverlening mee genomen. Het principe blijft geldig -> zie ACTIE 12

10	Optimalisatie van het steunsysteem dankzij beter windvoorspellingen	Met steun van het IWT werken vanuit Vlaanderen 3 partijen, met name 3 ^E , Nazka Mapps en KULeuven, mee aan een nieuwe Europese Windatlas. Deze tool verwezenlijkt een betere inschatting van het aanwezige windpotentieel op locaties en zorgt tevens voor het vergroten van kennis en expertise in een internationaal samenwerkingsverband.	De studie is afgelopen.
11	Het windenergie-landschap	In samenwerking met het Team Vlaamse Bouwmeester wordt onderzocht hoe windturbines in Vlaanderen mee het landschap kunnen gaan bepalen in de toekomst. Op welke manier kunnen windturbines een opbouwend element vormen in een landschap?	Deze actie werd uiteindelijk niet uitgevoerd. Momenteel is wel een studie van het Departement Omgeving over "landschappelijke inpassing van wind en zon" lopende. De resultaten kunnen mee genomen worden bij uitwerking van het ruimtelijk beleid -> zie ACTIE 8
12	Stimuleren van kleine en middelgrote windturbines	De wenselijkheid en de wijze waarop kleine en middelgrote windturbines op een correcte en kosten-efficiënte wijze ondersteund kunnen worden onderzocht.	Er werd een callsysteem voor investeringssteun voor windturbines groter dan 10 kW tot 300 kW uitgewerkt. Deze call loopt en is intussen uitgebreid met installaties voor zonne-energie. De omzendbrief LNE/2009/01 ging uit van een beperkt rendement voor kleinschalige wind. Daardoor werkte ze eerder contraproductief en werd afgeschaft. Nu wordt erkend dat kleinschalige wind – hoewel beperkt – eveneens een bijdrage kan leveren. -> zie ACTIE 11
13	Bepalen van het potentieel aan windenergie op langer termijn	Samen met de windenergiesector wordt gekeken naar potentieelgebieden die vandaag niet voldoen aan (alle) criteria of afwegingselementen in de omzendbrief RO/2014/02, maar wel een grote potentie hebben aan bijkomende windturbines.	Er zijn geen specifieke potentieelgebieden onderzocht. Echter uit het vergunningentrajec blijkt onder meer een potentieel in landschappelijk waardevol agrarisch gebied en bufferzones. ACTIE 6 in windplan 2025 zet verder in op het bepalen van het windpotentieel op langere termijn.

Oprichten van een Vlaams Kernteam Windenergie	In de beslispunten werden de Vlaamse ministers bevoegd voor omgeving en energie gelast om een Vlaams Kernteam Windenergie samen te stellen (1,5 VTE).	Het kernteam coördineerde en monitorde de uitvoering van het Windplan. Dit Windplan 2025 behoudt het Vlaams Kernteam Windenergie > zie ACTIE 16 Tevens wordt de inzet vanuit diverse departementen via de interdepartementale windwerkgroep versterkt -> zie ACTIE 17
---	---	---

III. Doelstellingen en evolutie van het opgesteld vermogen aan windenergie

Voor windenergie worden de doelstellingen van het windplan 'Windkracht 2020' in rekening gebracht met de realisatie van 280 bijkomende windturbines in de jaren 2016 tot en met 2020. Dit komt overeen met een gemiddelde jaarlijkse groei van 50 à 60 turbines of 150 MWe aan bijkomende windcapaciteit, voor het grootste deel op basis van reeds vergunde projecten. Windkracht 2020 komt daardoor overeen met een opgesteld vermogen van 1,5 GWe tegen 2020, waarvan waarschijnlijk circa 80 MW evenwel na 2020 gerealiseerd zal worden of gemiddeld 8 MW/jaar extra in de periode 2021-2030 (Hierdoor werd de doelstelling voor 2020 in het VEKP bijgesteld (zie tabel)). In de verdere prognose wordt gemiddeld een lagere groei van ca. 59 MW/jaar doorgetrokken in de periode 2021-2030 voor nieuwe locaties en een groei van 49 MW/jaar door repowering op bestaande locaties. Met een totaal jaarlijks bijkomend vermogen van 108 MW/jaar bedraagt het totaal opgesteld vermogen dan 2,5 GWe tegen 2030.

Tabel 1 Bron: VEKP

Totaal vermogen MW	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Wind onshore	1414	1522	1630	1738	1846	1954	2062	2170	2278	2386	2494

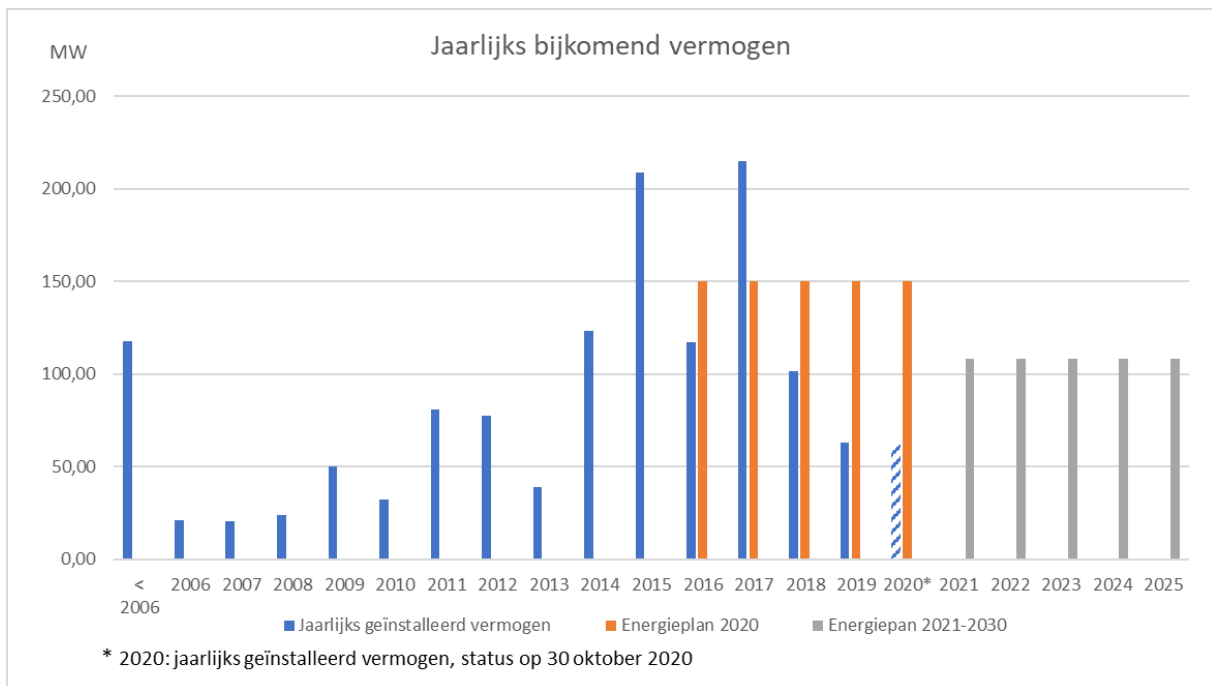
Eind 2019 stond een vermogen van 1,3 GWe³ opgesteld. In 2020 is er actueel ongeveer 62 MW vermogen bijgeplaatst (rapportering van 30 oktober op basis van data tot eind september). Tegen einde deze legislatuur mikken we in het kader van onze engagementen binnen het VEKP op een doelstelling van 1846 MW (eind 2024).

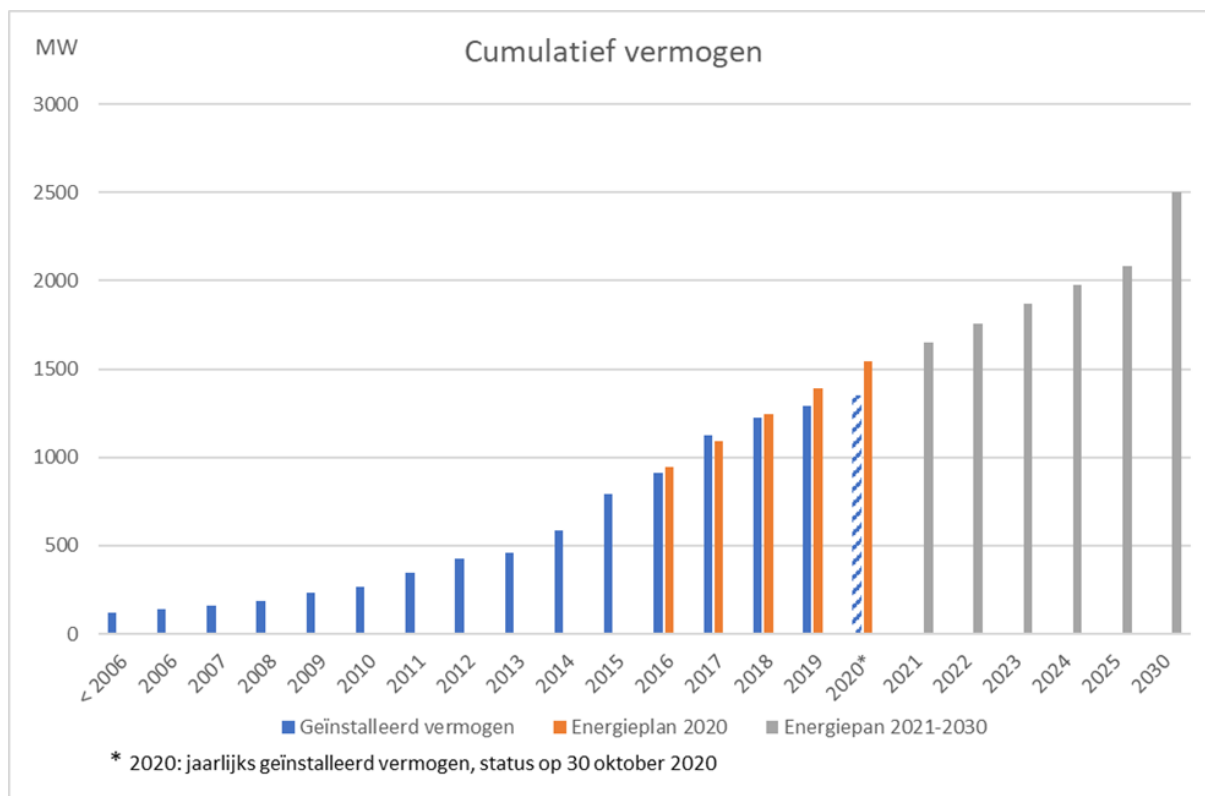
Zoals hier boven te lezen, werd in de doelstelling van het VEKP al rekening gehouden met de omstandigheid dat in 2020 waarschijnlijk circa 80 MW nog niet gerealiseerd zou zijn. Op basis van de huidig gekende cijfers (rapportering oktober 2020) was er eind september 2020 nog een tekort van ongeveer 140 MW ten opzichte van de oorspronkelijke doelstelling van 1,5 GW, of ongeveer 50 MW ten opzichte van de bijgestelde doelstelling in het VEKP. Hierin zitten echter nog geen cijfers voor oktober, november en december.

In het kader van het windplan 2020 werd eind 2017 geëvalueerd of de doelstelling van 1,5 GW haalbaar was tegen 2020. Op basis van de toen ingediende vergunningsaanvragen, of projecten die op korte termijn op stapel stonden, leek dit haalbaar. We merken dat de concrete projecten die toen in rekening gebracht zijn niet allemaal zijn uitgevoerd. Grotendeels door procedures die ofwel hangende zijn, ofwel tot een vernietiging door de Raad van State of de Raad voor Vergunningsbetwistingen hebben geleid. Maar er zijn eveneens vergunningen die niet werden uitgevoerd. De praktijk leert dat:

³ GWe is hetzelfde als GW, de toevoeging 'e' is om de nadruk op elektriciteit te leggen en om verwarring te vermijden. In andere contexten kan het gaan over th (thermisch), f (finaal) of p (primair).

- het draagvlak voor grootschalige windprojecten moeilijk blijft. Enerzijds gaan ontwikkelaars op een verschillende manier aan de slag om draagvlak te vinden (ondanks in de omzendbrief grootschalige wind aangehaald) en anderzijds blijkt vaak weerstand van zowel lokale besturen als van burgers tegen nieuwe windprojecten.
- onderlinge concurrentie tussen de ontwikkelaars van windturbines soms uitmondt in onderlinge beroepsprocedures.
- de militaire- en burgerluchtvaartsector nog steeds een enorme beperkende invloed heeft.

Vorige tabellen geven het geïnstalleerd vermogen weer. Op basis van dit vermogen, werden volgende productiecijfers gerealiseerd in de laatste 10 jaar:

Tabel 2 Bron: Inventarisatie hernieuwbare energie

Productie groene stroom GWh (bruto)	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Windenergie (genormaliseerd)	455,5	562,3	703,9	824,8	1.000,6	1.380,4	1.696,9	2.058,2	2.381,6	2.605,1

Tegelijkertijd merken we stijgende evolutie in het aantal vollasturen per turbine. Hieruit leiden we af dat de turbines efficiënter worden en op meer windrijke plaatsen worden geïnstalleerd (vb. havengebied). Vanaf 2019 bijvoorbeeld werden de vollasturen van heel wat turbines in havengebied in rekening gebracht bij het bepalen van een gemiddelde waarde.

Tabel 3 Bron: Vlaams Energieagentschap

Startdatum in:	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Vollasturen	2.050	2.050	2.130	2.230	2.250	2.380	2.610

IV. Maatregelen voor het realiseren van een capaciteit van 2,5 GW windenergie op land in Vlaanderen tegen 2030

Het Windplan 2025 wordt opgezet als een rollend actieplan waarbij tijdens de uitvoering van het plan gerealiseerde acties wegvallen en nieuwe acties die noodzakelijk blijken om de beleidsdoelstelling te realiseren, worden toegevoegd. Dit betekent dat het behalen van de doelstelling en de uitvoering van de maatregelen nauw dienen te worden opgevolgd en geëvalueerd.

TECHNISCHE EN FINANCIËLE ASPECTEN

1) Uitfasering certificatensteun voor nieuwe of vernieuwde projecten tegen 2025

In overeenstemming met het Regeerakkoord wensen we oversubsidiëring te vermijden. Met het besluit van de Vlaamse Regering van 10 juli 2020 werden daartoe onder andere meer marktconforme kapitaalvergoedingen 5,5 ipv 6,5% IRR⁴) en een maximaal productievolume ingevoerd en de grens tussen de kleinste en grootste representatieve projectcategorie wind verlaagd van 3 MW_e naar 2,5 MW_e. De maximale steun voor deze projecten, die individueel berekend wordt, wordt overeenkomstig het regeerakkoord afgebouwd tegen 2025. De maximale bandingfactoren voor wind dalen naar 0,56 in 2021, 0,42 in 2022 en 0,28 in 2023. Voor de daaropvolgende jaren zullen verder dalende bandingfactoren vastgelegd worden na een evaluatie.

Het regeerakkoord stelt dat de certificatensteun voor nieuwe of vernieuwde projecten wordt uitgefaseerd tegen 2025 via een geleidelijke reductie van de maximale toegekende steun.

2) Het opvolgen van de rendabiliteit van nieuwe projecten na 2025.

De realisatie van nieuwe projecten zal na 2025 volledig een marktgegeven zijn, waarbij blijvend de rendabiliteit van projecten moet worden opgevolgd.

Deze actie onderzoekt hoe de inkomsten voor de projecten geoptimaliseerd kunnen worden (PPAs (power purchase agreements),...).

3) Responsabilisering van de lokale overheden en een proefproject uitwerken waarbij (steun voor) plaatsing van grote windturbines op overheidsgronden wordt aanbesteed.

⁴ De IRR werd eind december 2019 verlaagd van 7,5% naar 6,5%.

Het regeerakkoord stelt dat Vlaanderen de verschillende overheden responsabiliseert om op hun vastgoed hernieuwbare energie te produceren (waaronder windenergie) en deze projecten waar mogelijk open te stellen voor participatie en tevens dat op gronden van de Vlaamse overheid een proefproject opgezet wordt waarbij de steun voor grote windturbines aanbesteed wordt.

Op verschillende gronden van lokale besturen staan nu al windturbines en zijn er windprojecten in voorbereiding. Onder andere het participatieve karakter al dan niet in combinatie met het tenderen van de windlocatie van sommige projecten valt op en kan inspirerend werken voor andere besturen.

Aangezien we via het lokaal energie- en klimaatpact de lokale overheden engagementen vragen om op hun vastgoed hernieuwbare energie te produceren en waar mogelijk open te stellen voor participatie, is het aangewezen dat de Vlaamse overheid zelf ook haar voorbeeldfunctie opneemt.

Binnen de Vlaamse overheid wordt daarom in 2021 onderzocht en opgelijst welke gronden in aanmerking komen voor het plaatsen van grote windturbines en vervolgens wordt een traject voor de plaatsing van grote windturbines opgestart.

Het volledig traject omvat volgende deelaspecten:

- a) Onderzoek naar geschikte gronden in eigendom van Vlaamse Overheid. Elke Minister gaat dit na binnen zijn entiteiten tegen eind 2021. Het Vlaams Energiebedrijf zal deze oefening initiëren, coördineren en hierover rapporteren
- b) Selectie van gronden voor de realisatie van het proefproject.
- c) Het onderzoeken naar de geschikte vorm(en) van tendering van de steun.
- d) Organisatie van tendering van de steun.
- e) Toekennen van tendering van de steun. De initiatiefnemer die de laagste steun aanvraagt per geproduceerde MWh, krijgt het gebruiksrecht van de grond toegewezen.

4) Repowering: maximaal inzetten op het repoweren van windturbineparken met de bedoeling om de bestaande capaciteit van hernieuwbare energieproductie minstens te behouden en bij voorkeur uit te breiden, en ook de voordelen van repowering te benutten conform de bepalingen van de Europese richtlijn.

Repowering betekent volgens de Europese Richtlijn 2018/2001, het *“vernieuwen van hernieuwbare energie producerende elektriciteitscentrales, met inbegrip van de volledige of gedeeltelijke vervanging van installaties of exploitatiesystemen en apparatuur, teneinde de capaciteit te vervangen of de efficiëntie of capaciteit van de installatie te verhogen”*.

Repowering van windturbines, gaat bijna nooit over de vervanging van windturbines 1 op 1, aangezien dit gepaard gaat met technische moeilijkheden inzake fundering alsook een eventuele wijziging in de noodzakelijke tussenafstanden bij turbines van een andere grootte (windafvang). Repowering van windturbines, moet dus bijna steeds beschouwd worden als repowering van windturbineparken, waarmee bedoeld wordt dat dezelfde zone opnieuw gebruikt kan worden voor modernere (meestal grotere) windturbines met meer energieopbrengst. Bij repowering van deze zones moet aandacht gaan naar de optimalisatie van de hele zone (zowel naar inplanting als energetische maximalisatie van de zone).

De mogelijkheden van repowering worden belangrijk in de periode 2020-2030. Een inschatting kan gebeuren op basis van de lijst van bestaande windparken met hun datum van inbedrijfname.

Er is tot en met 2015 800 MW aan turbines geplaatst, van gemiddeld 2 MW (bijna 400 turbines). Deze turbines zouden geleidelijk kunnen vervangen worden tegen 2030, rekening houdend met de energetische optimalisatie van de betreffende zone en de kosten-efficiëntie. Als je 400 windturbines de komende 10 jaar zou vervangen door windturbines met een vermogen van 3,25 MW geeft dit een toename van ongeveer 500 MW of 50 MW per jaar. Met 3,5 MW wordt dit een toename van 600 MW of 60 MW per jaar. Als men enkel de periode tot en met 2010 beschouwt, zijn 266 turbines gebouwd met een gemiddeld vermogen van 1,7 MW. Dit levert op basis van nieuwe turbines van 3,25 of 3,5 MW een raming op van 41-48 MW vermogen groei per jaar. Bovendien zullen turbines eveneens verder efficiënter worden (meer vollasturen per jaar), waardoor eenzelfde opgesteld vermogen een veel hogere productie met zich mee brengt (wat ook compenseert voor het feit dat men met grotere windturbines meer afstand dient te bewaren ten opzichte van de omgeving en andere turbines). Een raming van 500 MW tot 2030 ten gevolge van optimalisatie van de huidige windparken is ambitieus, maar lijkt haalbaar. Maar nog belangrijker is het groeipercentage van productie (in GWh) het groeipercentage van het vermogen (in MW) overtreft.

Voordelen van repowering zijn:

- Windturbines einde levensduur kunnen gemoderniseerd of vervangen worden.
- Een betere netintegratie met deelname aan netondersteunende diensten wordt mogelijk gemaakt, waardoor wordt bijgedragen aan een stabiel en flexibel netwerk.
- Door de performantere systemen wordt meer energie geproduceerd per km².
- Er kan gebruik worden gemaakt van het aanwezige draagvlak en de repowering kan dit draagvlak nog versterken, onder meer doordat nieuwere turbines minder geluid en slagschaduw produceren (vb. ook door gesofisticeerdere sturing).
- Biedt een economisch potentieel voor Vlaanderen door opbouw van knowhow en het verwerken van einde levensduur windturbines.

De Europese richtlijn 2018/2001 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen, wil inspelen op de kansen die het einde van de (technische of economische) levensduur van installaties biedt, maximaal te benutten. De richtlijn moet worden omgezet tegen juni 2021.

Deze actie bevat naast het omzetten van de richtlijn ook nog een aantal andere specifieke facetten inzake repowering:

- Repowering / uit dienst stellen: effecten op de doelstellingen van het VEKP (vermogen, productie en aantallen);
- Afbraak: aandachtspunten voor de afbraak en recyclage (OVAM); (zie ook actie 5)
- Een studieopdracht: het afwegen van de voor- en nadelen van een verlenging van de bestaande vergunning versus een repowering met een nieuwe vergunning of vergunningen (als het over meerdere windparken in elkaars buurt gaat), wat betreft de economische en technische aspecten (inclusief veiligheid), gezien vanuit het standpunt van de investeerder en vanuit het standpunt van de Vlaamse overheid (doelstellingen van VEKP, OT model). Planning: resultaten tegen voorjaar 2022.

Vergunningstechnische aspecten inzake bevordering repowering zitten vervat in actie 11.

5) Maximaal valoriseren van technologische en economische opportuniteiten rond windenergie

Via de Vlaamse speerpuntclusters van het VLAIO wordt ook verdere expertise opgebouwd in technologie en economische samenwerking rond windenergie, hetgeen tot economische valorisatie kan leiden.

Zo is er binnen Speerpuntcluster SIM en in het IBN Offshore Energie binnen De Blauwe Cluster ondertussen heel wat kennis rond levensduurverlenging van windturbines (funderingen, remote sensing van metaalcorrosie, verbeteren aandrijfsystemen...). Er wordt voortdurend gewerkt op verbetering van de composieten voor nieuwe wieken, en de mogelijkheden van verwerking en recycleerbaarheid van oude wieken werd onderzocht.

6) Bepalen van het potentieel op langere termijn (2040 en 2050)

Windenergie zal als één van de verschillende hernieuwbare energiebronnen binnen de energietransitie ook na 2030 een belangrijke rol spelen. Een doorkijk op langere termijn is dan ook cruciaal.

Er wordt met de relevante stakeholders verder onderzocht wat het potentieel voor onshore windenergie kan zijn in 2040 en 2050 in Vlaanderen. Samen met de windenergiesector wordt gekeken naar potentiegebieden met een groot windpotentieel.

Er wordt onderzocht welke consequenties een inplanting met zich meebrengt en op welke manier gunstig geëvalueerde potentieelgebieden in de toekomst kunnen worden ingeplant.

Voor de uitvoering hiervan volgen we de organisatorisch aanpak uit actie 17 omdat dit potentieel bepalen ook een interdepartementale en -disciplinaire aanpak vergt. Tevens laat dit zien dat ook de resultaten van bijvoorbeeld actie 14 (datakoppeling) van groot belang zullen zijn.

7) Het faciliteren van het potentieel voor windturbines door een betere symbiose met de luchtvaartactiviteiten

Zowel in de context van defensie als van de civiele luchtvaart, is het nodig om de inplanting van windturbines af te stemmen op luchtvaartactiviteiten zodat deze veilig kunnen uitgevoerd worden, tegelijk met het maximaal benutten van het potentieel aan windenergie in Vlaanderen. In het kader van het windplan 2020 (zie eerder) werd onder trekkerschap van het VWEA een werkgroep defensie en een werkgroep burgerluchtvaart opgericht. In de werkgroep Defensie werd geanalyseerd hoe het inplanten van windturbines de militaire luchtvaartactiviteiten beïnvloeden, terwijl vanuit de werkgroep burgerluchtvaart werd gefocust op de radarproblematiek.

We willen de werkzaamheden rond dit topic in de bredere context van alle luchtvaartactiviteiten (civiel en militair) in dit windplan verder zetten. Voor de militaire luchtvaart beogen we de heropstart van de gesprekken met de militaire experts om het geïdentificeerde potentieel aan windenergie binnen deze gebieden en de daaruit voortvloeiende geïdentificeerde impact op deze militaire luchtvaartactiviteiten te bekijken met het oog op mitigeren van de impact en andere oplossingen om het potentieel te kunnen aanspreken met voldoende garantie op een veilige luchtverkeer en vereiste luchtvaartactiviteiten. In het werkprogramma van ODE nemen we op dat VWEA deze werkgroepen verder zet.

Als gerichte case, werd in uitvoering van deze werkgroepen een onderzoek gestart tot mogelijkheden om de radar van Oostende aan te passen en zo bijkomend potentieel te creëren langsheen de E40 van De Panne tot Jabbeke. Skeyes ontving daartoe in 2017 een projectsubsidie om te onderzoeken op welke wijze het bijkomend potentieel aan windturbines in de nabijheid van de luchthavens kan gefaciliteerd worden en om deze oplossing ook daadwerkelijk te realiseren. Skeyes vraagt een verlenging aan van de uitvoeringstermijn van het subsidiebesluit tot eind 2024. Resultaten uit deze pilootcase kunnen mogelijks verder opgeschaald worden, ook naar defensie.

De uitwerking van de piloot E40 bekijkt niet alleen de aanpassing van de radar an sich, maar faciliteert ook de concrete realisaties in het 'vrijgekomen' gebied.

OMGEVINGSASPECTEN

8) Een Vlaams beleidskader uitwerken dat voldoende ruimte voorziet voor de uitbouw van windenergie in Vlaanderen.

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen is in opmaak. Deze bestaat uit een strategische visie en één of meerdere operationele beleidskaders. De inhoudelijke principes van de strategische visie werden reeds door de Vlaamse Regering goedgekeurd (21 juli 2018). Deze gaat uit van een ruimtelijk beleid dat inzet op kernversterking en roept de toename van verdere verspreide bebouwing een halt toe. Daarnaast zijn in de strategische visie van het BRV ruimtelijke principes en strategische doelstellingen voorzien waaronder de drietrapsladder en de bestemmingsneutraliteit. Energieproductie gebeurt prioritair in nabijheid van de eindgebruiker, dan in ruimte met grote infrastructuren en pas in laatste instantie in alle andere gebieden van openruimte. Hierbij dient evenwel rekening gehouden te worden met de bronafhankelijke locatievereisten en de hinderaspecten die zich kunnen voordoen.

Het beleidsplan in opmaak zal in de beleidskaders een ruimtelijke vertaalslag vastleggen op het vlak van duurzaam energiebeleid dat meer omvat dan enkel windenergie.

Het beleidskader kan generieke afwegingscriteria bepalen voor kleinschalige, middelgrote en grootschalige windturbines waarbij de drietrapsladder uitgangspunt blijft. We gaan na op welke manier we de operationalisering van de bestemmingsneutraliteit kunnen vertalen. Hierbij vrijwaren we alvast onze ruimtelijk kwetsbare gebieden en vanuit onroerend erfgoed beschermde landschappen. In elk geval kan een regeling rond bestemmingsneutraliteit geen afbreuk doen aan concrete bepalingen in beschermingsbesluiten of RUPs die windturbines expliciet verbieden. Niettegenstaande voorgaande onderzoeken we wel de potenties langs grote infrastructuren en hoe de regeling van bestemmingsneutraliteit hierop kan inspelen.

Bij de operationalisering worden het ruimtelijk beleid, de energiedoelstellingen én de sectorale doelstellingen (op vlak van natuur, landschap, onroerend erfgoed...) op elkaar afgestemd. Desgevallend wordt de regelgeving aangepast (zie verder - opportuniteitsluik) zodat sectorale doelstellingen zo goed mogelijk met elkaar verzoend worden en zodat (afwegings)criteria doorwerken naar het vergunningenbeleid. Hiervoor kunnen de resultaten van de lopende studie “landschappelijke inpassing van wind en zon” ook zeer interessant en bruikbaar zijn.

9) Lokale ruimtelijke Energiestrategieën

De beleidsnota Energie verwijst naar “ruimtelijke energiestrategieën” die elke gemeente zal opmaken. Deze ruimtelijke energiestrategieën willen de kloof dichtmaken tussen de Europese en Vlaamse doelstellingen en de acties op het terrein. Lokale besturen hebben hier een belangrijke opdracht, aangezien zij bevoegd zijn voor de meeste installaties m.b.t. warmtenetten, zonne-energie, klein- en middelschalige wind, batterij-opslag, etc. Door een

energiestrategie uit te werken, waarbij alle aspecten van hernieuwbare energie aan bod komen, en waarbij maximaal de link gelegd wordt tussen energie-productie-installaties en de energievraag uit de regio (zowel vanuit de industrie, huishoudens edm.), stijgt ook de bewustwording van grootschalige wind als belangrijke schakel in de energietransitie, waardoor het draagvlak vergroot.

In de praktijk merken we dat de energie-uitdaging best bovenlokaal wordt aangepakt. Regionale ruimtelijke energiestrategieën zijn reeds in opmars in Vlaanderen, naar Nederlands voorbeeld. Het ontbreekt vandaag echter aan een structureel kader. De aanpak van vrijwillige “ruimtelijke regionale energie strategieën” (RRES) zal worden ondersteund door een draaiboek aan te reiken aan ter ondersteuning voor de opmaak van RRES. Hierbij wordt bekeken of de regionale schaal ingepast kan worden in de referentieregio’s zoals de Kadernota Regiovorming voor ogen heeft. Ook de mogelijkheid van burgerparticipatie bij de uitrol van de energie strategieën zal mee worden bekeken.

10) Het planologisch kader voor windturbines

Zoals de Strategische visie Beleidsplan Ruimte Vlaanderen stelt, zou hernieuwbare energie voldoende (verweven) ruimte moeten kunnen krijgen om een transitie naar hernieuwbare energie tegen 2050 te realiseren. Dit door enerzijds een toename van de productie van hernieuwbare energie en anderzijds door het verhogen van de interconnectiviteit van het Europees energienetwerk. Dit is tevens in overeenstemming met de ruimtelijke ontwikkelingsprincipes uit de Strategische visie. We gaan na op welke manier we de operationalisering van de bestemmingsneutraliteit kunnen vertalen. Hierbij vrijwaren we onze ruimtelijk kwetsbare gebieden en vanuit onroerend erfgoed beschermde landschappen. In elk geval kan een regeling rond bestemmingsneutraliteit geen afbreuk doen aan concrete bepalingen in beschermingsbesluiten of RUPs die windturbines expliciet verbieden. Niettegenstaande voorgaande onderzoeken we wel de potenties langs grote infrastructuren en hoe de regeling van bestemmingsneutraliteit hierop kan inspelen. Daarnaast wordt onderzocht of het gewenst is om te kunnen afwijken van bepaalde bestemmingen met een groot potentieel (zoals bijvoorbeeld bufferzones), en onder welke (strikte) voorwaarden zulks zou kunnen plaatsvinden.

11) Het evalueren van het vergunningenkader voor windturbines

Het vergunningentraject vormt een factor voor de realisatie van windturbines in Vlaanderen. In deze actie brengen we een aantal acties samen met betrekking tot de regelgeving met impact op de vergunning en op de vergunningsvoorwaarden voor windturbines in Vlaanderen.

11.1. Evaluatie Omgevingsvergunningsdecreet

Conform de beleidsnota werd ondertussen gestart met een globale evaluatie van de werking van het Omgevingsvergunningsdecreet met de bedoeling deze af te ronden voor de zomer van 2021. Ook de bevoegdheidsverdeling valt binnen de scope van de evaluatie waarbij zal worden onderzocht of en hoe de indelingslijsten aangepast kunnen worden met het doel de projecten door de meest aangewezen overheid te laten beoordelen

Bij de evaluatie worden ook de provincies en de gemeenten betrokken. Binnen de administratie worden alle diensten betrokken die een beleidsuitvoerende of beleidsvoorbereidende rol spelen in het omgevingsvergunningenbeleid. Ook de rol van de gewestelijke en de provinciale omgevingsvergunningencommissie zal worden bekeken.

De bedoeling moet zijn om een robuust en consequent vergunningsbeleid te hanteren zodat – op plaatsen waar windenergieprojecten mogelijk en wenselijk zijn – meer en sneller windturbines kunnen gebouwd worden. Daarom lijkt het op dit moment beter om alle beslissingen ten aanzien van grote windturbineprojecten bij één en dezelfde vergunningverlenende overheid te leggen die over de nodige ervaring en expertise kan beschikken. Opeenvolgende beroepsprocedures dienen maximaal vermeden te worden.

In het kader van een optimalisatie van de vergunningsprocedure wordt werk gemaakt van een hervorming van de MER naar een slank en efficiënt instrument dat de besluitvorming beter en krachtiger maakt en onze leefomgeving voldoende beschermt. De Vlaamse MER-praktijk beperkt zich daarbij tot datgene wat Europa als minimum voorschrijft. Alles daarboven moet beschouwd worden als gold plating. Degelijke vergulding van Europese regels bemoeilijken de realisatie van projecten of maken deze zelfs onmogelijk. Deze oefening maakt geen deel uit van het windplan maar is relevant in het kader van procedures tot het bekomen van vergunningen voor windturbineprojecten.

11.2. Beoordelingsgrond vergunningen inzake stedenbouwkundige handelingen

In de eerste plaats wordt geoordeeld of de geplande windturbine verenigbaar is met de bestemmingsvoorschriften. Daarnaast wordt onder meer geoordeeld of de aanvraag inpasbaar is in de omgeving.

Voor kleine en middelgrote windturbines⁵ zijn de toetsingselementen voor de ruimtelijke inpasbaarheid enkel de criteria inzake “goede ruimtelijke ordening” uit de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening, tenzij de lokale overheid een eigen specifiek kader heeft vastgesteld. Gezien de steunmaatregel die Vlaanderen aan deze installaties biedt, weerklinkt de vraag vanuit lokale besturen en middenveld om een Vlaams afwegingskader te bieden voor deze installaties. Lessen die uit het PIO-project Versnelling Energietransitie door Wind (Programma Innovatieve Overheidsopdrachten) getrokken kunnen worden, worden mee genomen.

⁵ Merk op dat de indeling “kleine, middelgrote of grootschalige windturbines” werd bepaald door de intussen opgeheven omzendbrief LNE/2009/01 – RO/2009/01 ‘Beoordelingskader voor de inplanting van kleine en middelgrote windturbines. Hoewel er dus geen officiële indeling meer geldig is, wordt deze indeling wel nog door de vergunningverlener gehanteerd.

Voor grootschalige windturbines vormt de omzendbrief RO/2014/02 'afwegingskader en randvoorwaarden voor de oprichting van windturbines' vandaag het richtingskader. De ruimtelijke criteria in de omzendbrief bieden op zich een goed kader en wordt ook vanuit de sector als een positief en werkbaar instrument aanzien. De locaties die het best voldoen aan deze criteria zijn meestal reeds aangesneden, of er zijn procedures lopende, waardoor goede locaties (voorlopig) ongebruikt blijven. Bovendien worden de potenties beperkt vanuit diverse sectorale randvoorwaarden, bestaande uit bewoning en natuurwaarden (vnl. vleermuizen en avifauna). Ook luchtvaart legt beperkingen op. Vooral hoogte-, diameter- en afstandsbeperkingen kunnen de inplanting van nieuwe windturbines of de repowering van bestaande windturbines bemoeilijken.

Onder andere op basis van het uitgewerkte beleidskader BRV, zullen de bestaande kaders geëvalueerd worden en eventueel geactualiseerd of opgemaakt. In elk geval mogen klein- of middelschalige windturbines de ontwikkeling van grotere, meer energetisch rendabele windturbines, niet belemmeren.

11.3. Plan-MER voor sectorale voorwaarden voor windturbines in VLAREM

Met het arrest van 25 juni 2020 neemt het Hof van Justitie de stelling in dat voor de vaststelling van de sectorale voorwaarden voor windturbines, zoals opgenomen in titel II van het VLAREM, de plan-MER-plicht gold. Het vastleggen van sectorale voorwaarden heeft enerzijds tot doel een uniform en rechtszeker kader te vormen voor windturbineontwikkelaars en anderzijds om een hoge graad van bescherming te bieden ten aanzien van mogelijke onaanvaardbare hinder veroorzaakt door windturbines.

Middels het Validatiedecreet werden de sectorale normen gevalideerd, en kunnen deze nog drie jaar na de inwerkingtreding van het decreet worden toegepast. Tegelijk werd aan de Vlaamse Regering de opdracht gegeven nieuwe sectorale normen vast te stellen, met voorafgaand de opmaak van een plan-MER, binnen een termijn van 3 jaar.

11.4. Vergunningskader repowering

Inzake repowering stelt de Europese richtlijn 2018/2001 inzake hernieuwbare energie dat repowering moet bevorderd worden door middel van een gestroomlijnde, vereenvoudigde en snelle procedure, die maximaal 1 jaar duurt. In naar behoren gerechtvaardigde buitengewone omstandigheden, zoals voor dwingende veiligheidsredenen waar het repoweren een belangrijk effect heeft op het net of op de oorspronkelijke capaciteit, grootte of prestatie van de installatie, kan deze termijn van één jaar met maximaal één jaar worden verlengd.

Wat de vergunningplicht betreft voor het vernieuwen van windturbines moet gekeken worden naar zowel het stedenbouwkundige aspect alsook het milieulijk ervan, m.a.w. de exploitatie van de ingedeelde inrichting of activiteit.

Het Vrijstellingsbesluit bepaalt thans dat géén omgevingsvergunning voor stedenbouwkundige handelingen is vereist voor het op dezelfde plaats geheel of gedeeltelijk vervangen van een vergunde windturbine voor de productie van energie door een nieuwe windturbine die even hoog is of lager, en met wieken die even lang zijn of korter, en die er kennelijk hetzelfde uitziet als de vergunde windturbine. Hierbij moet ook rekening worden gehouden met de bepalingen van artikel 1.5. Vrijstellingsbesluit.

Daarnaast kan echter nog een vergunningsplicht gelden voor de exploitatie van een ingedeelde inrichting of activiteit ondanks voormelde vrijstelling. **In dat opzicht zal worden bekeken of en hoe de regelgeving kan geoptimaliseerd worden om repowering te faciliteren (bv. binnen een bepaalde perimeter).** Daarbij moet rekening gehouden worden met de verschillende procedures die van toepassing kunnen zijn en hun termijnen (gewone en vereenvoudigde), de termijnen van de vergunningen zelf, het voorwerp van de repowering (intensiteitsverhoging of niet) en de effecten dat het met zich kan meebrengen. Deze procedures vloeien voort uit het Decreet Algemene Bepalingen Milieubeleid, omgevingsvergunningsdecreet en omgevingsvergunningsbesluit, VLAREM, enz (deze opsomming is niet limitatief).

Naar aanleiding van de vaststelling van de nieuwe sectorale voorwaarden in VLAREM, en op basis van de resultaten van de MER, zal gekeken worden waar optimalisatie kan.

Zoals eerder gesteld zal repowering voor windturbines zelden een installatie op exact dezelfde locatie zijn. Bijgevolg gelden hier in principe de gewone vergunningsprocedures. Aangezien de actueel geldende termijn voor de gewone vergunningsprocedure maximaal 30 dagen + 120 dagen (+ eventueel 60 dagen verlenging) bedraagt, voldoet Vlaanderen ruimschoots aan deze eis. Een eventuele administratieve beroepsprocedure, of een procedure bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen (RvVb) tegen deze in laatste administratieve aanleg genomen vergunningsbeslissing, is evenwel niet mee gerekend.

12) Zorgen voor een energetische maximalisatie van gunstige projectzones

12.1 Energetische optimalisatie

In de schaarse ruimte waarover Vlaanderen beschikt, moeten we elke gunstige inplantingslocatie voor windenergie energetisch optimaal invullen. Deze energetische optimalisatie van een gunstige locatie is een onderdeel van de randvoorwaarden opgenomen in de herziene omzendbrief voor grootschalige windenergie uit 2014. Enerzijds moeten de individuele vergunningsaanvragen voldoende rekening houden met de maximale valorisatie van een gunstige projectzone en moet erop toegezien worden dat verschillende activiteiten binnen een gunstige zone deze maximale energetische valorisatie niet in de weg staan. Deze maximalisatie betreft de productie (en niet zozeer het vermogen) van windenergie op niveau van de volledige site/windpark (en niet zozeer op niveau van één windturbine afzonderlijk).

Deze actie onderzoekt op welke manier deze doelstelling kan worden geconcretiseerd in richtlijnen voor projectontwikkeling en in vergunningsbeoordeling, waarbij bijvoorbeeld in de vergunning naast een maximaal vermogen ook een minimaal vermogen wordt opgenomen.

12.2 Gebiedsgerichte werking

Anderzijds worden potentiële locaties waar vergunningsaanvragen voor werden ingediend, onder invloed van de bestaande VIP-werking (Vlaamse Investeringsprojecten) begeleid naar een maximale invulling en ontsluiting van het potentieel. We leren hierbij uit de ervaringen uit het verleden.

- Deze werking kan uitgebreid worden op basis van de gebiedsgerichte werking in uitvoering van het BRV, waarbij Vlaanderen zich onder meer richt op het ontsluiten van het potentieel in de havens en het Economisch Netwerk Albertkanaal
- Het nastreven van energetische maximalisatie op industriegebieden of langs grootschalige lijninfrastructuur

13) Windenergie en draagvlak: het aanwezige draagvlak voor de uitbouw van windenergie op land blijvend vertalen naar lokaal draagvlak voor concrete, nieuwe projecten.

Steeds opnieuw tonen enquêtes van de Vlaamse overheid (VEA, VREG) aan dat er in Vlaanderen een stevig draagvlak is voor windenergie⁶. Dit draagvlak is het sterkst daar waar reeds windturbines zijn gerealiseerd.

Anderzijds blijkt uit de ervaringen met vergunningen de weerstand van zowel lokale besturen als van burgers tegen nieuw geplande windprojecten.

In deze actie zullen volgende pistes onderzocht worden inzake opportuniteit, wenselijkheid en het effectief bijdragen aan draagvlakopbouw:

- a) In samenwerking met de lokale betrokken besturen van onderuit draagvlak opbouwen vanuit het lokaal energie- en klimaatpact.
- b) Een breed gedragen vrijwillige engagementsverklaring tussen de verschillende lokale stakeholders, eventueel naar Nederlands model uitwerken. Een onderdeel hiervan kan bestaan uit het streven naar productiemiddelen deels in eigendom van de lokale omgeving.
- c) Sensibilisatieacties en gecoördineerde informatieverstrekking opzetten en ter beschikking stellen van infomateriaal (technische, juridisch, gezondheid, ...) over windenergie in Vlaanderen.

⁶ Sinds 2014 laat het Vlaams Energieagentschap, in samenwerking met de VREG, jaarlijks een onderzoek uitvoeren naar het draagvlak voor windenergie bij Vlaamse huishoudens. Er worden telkens ongeveer 1000 gezinnen ondervraagd.

- d) Belichten van de algemene positieve houding ten aanzien van windenergie in Vlaanderen (enquête-resultaten breed communiceren).
- e) Belevingslocaties opzetten. Dit kan zowel gaan om locaties in de buurt van werkende windturbines, als om multimedia-applicaties waarmee de impact en effecten van windturbines kunnen worden getoond en beleefd. Daarbij kan men ook specifieke doelgroepen aanspreken, zoals bijvoorbeeld scholen, lokale bestuurders, vergunningverleners, omwonenden van geplande projecten,... In het werkprogramma van ODE vragen we VWEA hierrond initiatieven te nemen.

We gaan na of de leden van de stroomgroep een positieve bijdrage kunnen leveren aan de uitvoering van deze acties.

DIGITALISATIE EN COMMUNICATIE

14) Het verder ontsluiten en koppelen van de beschikbare data over windenergie in Vlaanderen

De beleidsnota Omgeving gaat voor digitaal en data-gedreven by default beleid. Er zijn al heel wat stappen gezet in het ontsluiten van de beschikbare data waaronder ook van hernieuwbare energie in het algemeen en windenergie in het bijzonder.

De Vlaamse overheid heeft wat windturbines betreft data beschikbaar zowel vanuit het vergunningsproces bij de omgevingsvergunningscommissies, vanuit het netaansluitingsproces bij de netbeheerders als vanuit het steunsysteem van groenestroomcertificaten bij het Vlaams Energieagentschap. Deze data zijn vandaag niet of beperkt en eerder ad hoc aan elkaar gekoppeld.

De databank (via het omgevingsvergunningenloket) wordt verder aangevuld met informatie over de administratieve beroepsprocedure en eventuele procedure bij de Raad voor Vergunningenbetwisting. Deze databank geeft echter geen correcte inschatting van het werkelijk opgesteld vermogen. De praktijk leert namelijk dat er vergunningen zijn die zijn afgeleverd, maar niet uitgevoerd. Dit werd onderzocht in het Fast Lane initiatief. Data op basis van deze databank geeft dus een overschatting.

Anderzijds zijn de data op basis van de netaansluiting, wel duidelijke gegevens over het maximaal opgesteld vermogen. Echter gezien de lange procedures voor het opstellen van een windturbine, is het niet eenvoudig in te schatten welk bijkomend vermogen op korte in de pijplijn zit. Deze informatie is nochtans onontbeerlijk voor beleidsvoorbereiding, waarbij op tijd moet kunnen worden ingeschat of de beoogde doelstellingen zullen gehaald worden en op welke manier bijgestuurd moet worden.

Deze actie betreft dan ook een koppeling tussen bovenstaande databanken, alsook een analyse op de gegevens.

Deze actie moet leiden tot een databank die alle gegevens bevat van het volledige proces van eerste omgevingsvergunningsaanvraag tot het in dienst stellen van de turbines. Gezien de plannings- en vergunningstijd, gevolgd door de noodzakelijke realisatietijd voor grootschalige windturbines, laat het kunnen beschikken over alle relevante data toe om tijdig en onderbouwd beleidsbeslissingen te nemen.

Tevens wordt onderzocht of deze data naar het grote publiek kunnen worden ontsloten en zo bijdragen tot een beter beeld op de realisatie van windenergie in Vlaanderen en op het draagvlak voor windturbines.

15) Communicatie over bestaande acties en tools

Stroomvoorspeller

Hoeveel stroom verwachten we vandaag en morgen van de Vlaamse zonnepanelen en windturbines? De stroomvoorspeller is geen exact meetinstrument, maar een instrument met een belangrijk sensibiliserend en activerend doel. Door gegevens van de zonnepanelen en windmolens te koppelen aan weersinformatie, wordt ingeschat hoeveel stroom de opgestelde vermogens kunnen produceren en welk aandeel van de totale elektriciteitsvraag dat vertegenwoordigt. De opbrengst wordt per uur en per dag weergegeven, zowel voor Vlaanderen, de provincies, als voor elke gemeente (www.stroomvoorspeller.be). Er worden voorspellingen gemaakt en archieven aangeboden. In 2020 wordt de stroomvoorspeller nog gebruiksvriendelijker gemaakt en van bijkomende data-analyses voorzien.

Energiekaart

Op de www.energiekaart.be worden naast de generieke cijfers voor Vlaanderen ook de specifieke cijfers voor hernieuwbare energie op lokaal niveau aangeboden. Ook de evolutie van windenergie komt daarin aan bod. Het VEA rapporteert maandelijks op basis van de data van de netbeheerders over de ontwikkeling van windturbines op Vlaams, provinciaal en gemeentelijk niveau. Visuele kaarten maken in een oogopslag duidelijk welke gemeenten en provincies het voortouw nemen en waar de achterblijvers zich situeren op het vlak van investeringen in windenergie. Alle data met betrekking tot vermogen, aantal installaties, vermogen per inwoner, het vermogen per km², de prestatie in Vlaanderen tegenover de rest van Europa, zijn onder tabelvorm downloadbaar.

De Windgids

De Windgids <https://www.energiesparen.be/windgids> is een praktisch instrument voor lokale besturen en ontwikkelaars van windenergieprojecten die samen werk willen maken van een lokaal draagvlak voor nieuwe en lopende projecten en geeft inzicht in:

- veelvoorkomende bekommernissen;
- de vergunningsprocedure;
- (samen-)werkwijzen van windenergieproducenten met lokale betrokkenen, aangevuld met werkinstrumenten om de buurt te betrekken en te informeren.

De Windgids zal worden geactualiseerd en verder bekend gemaakt.

ORGANISATIE

16) Opvolging en bijsturen van het Windplan 2025 door het Vlaams Kernteam Windenergie

Het Windplan 2025 wordt opgezet als een rollend actieplan waarbij tijdens de uitvoering van het plan gerealiseerde acties wegvallen en nieuwe acties die noodzakelijk blijken om de vooropgestelde doelstelling te realiseren, worden toegevoegd.

Het departement Omgeving zal instaan voor de algemene coördinatie van de uitvoering van dit windplan, samen met het VEKA. Zij vormen samen het Vlaams Kernteam Windenergie.

In de loop van 2021 en de volgende jaren willen we hiervoor ook het overleg binnen de Stroomgroep Hernieuwbare Energiebronnen verderzetten.

17) Organisatie van de beleidswerking voor windenergie in Vlaanderen : Interdepartementale windwerkgroep

Het windenergiebeleid heeft heel wat raakvlakken met andere beleidsvelden. Dit zowel op beleidsniveau als op niveau van concrete uitvoering van projecten en in gebieden.

De Interdepartementale Windwerkgroep (IWWG) – in het leven geroepen sinds 2000 – bracht adviesinstanties inzake vergunningen samen en had tot doel advies te geven (1) in concrete vergunningsdossiers voorafgaand aan de geldende vergunningsprocedures, (2) over knelpunten die vastgesteld zijn bij de advisering over vergunningsaanvragen en (3) over projectinitiatieven en planningsinitiatieven. De rol van deze IWWG verschoof gaandeweg meer van advisering individuele dossiers, naar eerder beleidsmatige accenten. Echter de IWWG verloor de laatste jaren zijn dynamiek en kwam niet meer samen.

Deze actie wil de beleidswerking voor windenergie concreet organiseren, waarbij het accent ligt op doorwerking van praktijkervaring naar beleid, het opvolgen van het behalen van de winddoelstelling en desgevallend voorstellen formuleren voor (beleids)bijsturing in geval de doelstelling niet gehaald zal worden. Daartoe wordt de Interdepartementale Windwerkgroep terug opgericht, en de samenstelling geëvalueerd in het licht van deze doelstelling. Doorwerking van praktijkervaring vanuit de bestaande VIP-werking (Vlaamse Investeringsprojecten) is hierbij een aandachtspunt. De IWWG, kan bij concrete onderwerpen aangevuld worden met vertegenwoordiging vanuit de windenergiesector en experts.

V. Voorstel van beslissing

De Vlaamse Regering beslist:

1° in te stemmen met de voorgestelde acties opgenomen in deze visienota;

2° de minister van Justitie en Handhaving, Omgeving, Energie en Toerisme te gelasten met het verder uitwerken van de voorgestelde acties;

3° de verantwoordelijkheden voor de uitvoering van de concrete en evalueerbare maatregelen (acties) van het Windplan 2025 vast te stellen zoals bepaald in bijlage 1 bij deze nota;

4° alle ministers te gelasten om tegen eind 2021 binnen hun eigen entiteiten te zoeken naar geschikte gronden voor het plaatsen van grote windturbines om onder andere het principe van tendering van steun te testen. Het Vlaams Energiebedrijf zal deze oefening initiëren, coördineren en hierover rapporteren.

5° alle ministers te gelasten het initiatief te nemen de maatregelen uit te voeren waarvoor de entiteiten onder hun bevoegdheid verantwoordelijk zijn overeenkomstig de tabel in bijlage 1 bij deze nota.

Deze visienota houdt geen financieel of budgettair engagement in.

De Vlaamse minister van justitie en handhaving, omgeving, energie en toerisme

Zuhal DEMIR

Bijlage 1: Aanduiding verantwoordelijke entiteit voor uitvoering maatregelen uit het Windplan 2025

Nr.	Actie	Trekker	Betrekken
1	Uitfasering certificatensteun voor nieuwe of vernieuwde projecten tegen 2025	VEKA	
2	Het opvolgen van de rendabiliteit van nieuwe projecten na 2025	VEKA	
3	A) Responsabilisering van de lokale overheden B) Een proefproject uitwerken waarbij (steun voor) plaatsing van grote windturbines op overheidsgronden wordt aanbesteed.	A) ABB B) VEB/DOMG	VEKA, Netwerk Klimaat
4	Repowering: maximaal inzetten op het repoweren van windturbineparken met de bedoeling om de bestaande capaciteit van hernieuwbare energieproductie minstens te behouden en bij voorkeur uit te breiden, en ook de voordelen van repowering te benutten conform de bepalingen van de Europese richtlijn.	VEKA/DOMG	OVAM
5	Maximaal valoriseren van technologische en economische opportuniteiten rond windenergie	VLAIO	
6	Bepalen van het potentieel op langere termijn (2040 en 2050)	VEKA/DOMG	
7	Het faciliteren van het potentieel voor windturbines door een betere symbiose met de luchtvaartactiviteiten	DOMG	VEKA/VWEA
8	Een Vlaams beleidskader uitwerken dat voldoende ruimte voorziet voor de uitbouw van windenergie in Vlaanderen.	DOMG	VEKA
9	Lokale Ruimtelijke Energiestrategieën	DOMG	VEKA
10	Het planologisch kader voor windturbines	DOMG	VEKA
11	Het evalueren van het vergunningenkader voor windturbines	DOMG	VEKA
11.1	Evaluatie Omgevingsvergunningsdecreet	DOMG	VEKA
11.2	Beoordelingsgrond vergunningen inzake stedenbouwkundige handelingen	DOMG	VEKA
11.3	Plan-MER voor sectorale voorwaarden voor windturbines in VLAREM	DOMG	VEKA
11.4	Vergunningskader repowering	DOMG	VEKA
12	Zorgen voor een energetische maximalisatie van gunstige projectzones	DOMG	VEKA
12.1	Energetische optimalisatie	DOMG	VEKA
12.2	Gebiedsgerichte werking	DOMG	VEKA

13	Windenergie en draagvlak: het aanwezige draagvlak voor de uitbouw van windenergie op land blijvend vertalen naar lokaal draagvlak voor concrete, nieuwe projecten	VEKA/VWEA	DOMG, Netwerk Klimaat
14	Het verder ontsluiten en koppelen van de beschikbare data over windenergie in Vlaanderen	DOMG/VEKA	
15	Communicatie over bestaande acties en tools	VEKA	
16	Opvolging en bijsturen van het Windplan 2025 door het Vlaams Kernteam Windenergie	DOMG/VEKA	Werkgroep hernieuwbare energie Stroomversnelling
17	Organisatie van de beleidswerking voor windenergie in Vlaanderen : Interdepartementale windwerkgroep	DOMG/VEKA	Adviesverlenende instanties